

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

БРОДОВСЬКИЙ Василь Володимирович

УДК 351.745-057.36(477)

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ДІЛЬНИЧНОГО ІНСПЕКТОРА МІЛІЦІЇ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Київ – 2011

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Харківському національному університеті внутрішніх справ,
Міністерство внутрішніх справ України

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент,
заслужений юрист України
Сергєєв Анатолій Вікторович,
Сумський національний аграрний університет,
доцент кафедри правового забезпечення агропромислового комплексу

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
Константінов Сергій Федорович,
Національна академія внутрішніх справ,
начальник кафедри адміністративної діяльності;

кандидат юридичних наук, доцент
Шатрава Сергій Олександрович,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
доцент кафедри адміністративної діяльності органів внутрішніх справ

Захист відбудеться 11 жовтня 2011 року о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.139.01 у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» (03115, м. Київ, вул. Львівська, 23)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (03115, м. Київ, вул. Львівська, 23)

Автореферат розісланий 9 вересня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.О. Короєд

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Важливим напрямом підвищення ефективності правоохоронної діяльності є її належне інформаційне забезпечення. Інформаційне забезпечення правоохоронної діяльності ОВС спрямоване на створення, організацію функціонування та вдосконалення інформаційних систем, які слугують успішному виконанню завдань з охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки та боротьби з правопорушеннями. У нових умовах роботи органів внутрішніх справ, коли основу їх діяльності складають профілактика та прогнозування правопорушень, розкриття злочинів по «гарячих слідах», спостерігається стала тенденція подальшого збільшення обсягів інформації про причини окремих правопорушень та умови, що сприяють їх вчиненню, про пошук найбільш ефективних форм і методів їх запобігання.

Важливу роль у реалізації окреслених завдань відіграє служба дільничних інспекторів міліції Міністерства внутрішніх справ України, головними завданнями діяльності якої є надання широкого спектра правоохоронних послуг, а також профілактика правопорушень. Виконання цих завдань залежить від багатьох чинників, зокрема рівня організованості, упорядкування апарату, інформаційного забезпечення, законодавчого визначення правового статусу тощо.

Нинішня система ОВС не повною мірою відповідає новим засадам її діяльності, що впроваджуються керівництвом держави та міністерства. Відчутними перешкодами на шляху ефективного та взаємовигідного співробітництва міліції з населенням залишається відсутність належної нормативно-правової бази, організаційна та інформаційна неготовність дільничних інспекторів міліції до ефективної взаємодії з іншими правоохоронними органами, недержавними структурами, громадськими організаціями та окремими громадянами, сформовані ще за радянських часів психологічні бар'єри щодо ефективної співпраці як у працівників міліції, так і населення. Саме тому одним із перспективних шляхів поліпшення ефективності діяльності органів внутрішніх справ є оновлення статусу служб і підрозділів, які безпосередньо працюють з населенням, більш чітке визначення їх компетенції, форм та методів проведення профілактичної діяльності, а також удосконалення інформаційного забезпечення діяльності служб та підрозділів ОВС, зокрема служби дільничних інспекторів міліції.

Варто зазначити, що дотепер проблеми інформаційного забезпечення діяльності служби дільничних інспекторів міліції у вітчизняній правовій науці системного й вичерпного теоретичного підґрунтя не здобули.

Науковому аналізу були піддані роботи вчених, які вивчали організацію діяльності дільничного інспектора міліції (А. А. Аносенков,

К. К. Афанасьєв, А. П. Бережной, О. Ф. Долженков, В. І. Ткаченко, М. О. Тучак, Д. В. Фучеджі, Х. П. Ярмачі), особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності дільничного інспектора міліції (І. О. Панов, В. К. Шкарупа), профілактичні функції в діяльності служби дільничних інспекторів міліції (В. М. Зінич), професійну діяльність і особистість дільничного інспектора міліції (Г. Є. Запорожцева), психологічне забезпечення та адміністративно-правові засади діяльності дільничних інспекторів міліції щодо попередження насильства в сім'ї (В. Є. Бондар, О. В. Джафарова, О. В. Ковальова, С. О. Шатрава), роль та значення інформації в діяльності органів державної влади (А. Л. Бейкун, Г. М. Бірюков, А. Г. Гриневич, В. В. Грицаєв, А. І. Жаров, П. І. Заруба, Р. А. Калюжний, Л. М. Касьяненко, М. М. Касьяненко, Д. Г. Мулявка, В. С. Цимбалюк).

Праці зазначених учених було покладено в основу формування підходу щодо визначення інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції.

Таким чином, недостатність розроблення на теоретичному рівні, наявність правових проблем обумовили необхідність проведення комплексного дослідження інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції, чим і пояснюється вибір теми дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тематика дисертаційного дослідження пов'язана з Концепцією адміністративної реформи в Україні, та фундаментальними положеннями Концепції державної програми профілактики правопорушень на період до 2015 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 р. № 1911. Дисертаційне дослідження спрямоване на виконання плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007-2015 роки», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2007 року № 653. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пунктів 2.1, 3.1 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2006–2010 рр., схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ від 12 грудня 2005 р.

Мета і завдання дослідження. Головною *метою* наукового пошуку є з'ясування особливостей інформаційного забезпечення діяльності служби дільничних інспекторів міліції щодо профілактики правопорушень у контексті охорони громадського порядку та громадської безпеки, а також формування науково обґрунтованих засад удосконалення чинного законодавства в цій сфері.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*:

- з'ясувати передумови створення та перспективи розвитку служби дільничних інспекторів міліції та встановити місце служби дільничних інспекторів міліції серед інших служб у системі органів внутрішніх справ;
- визначити поняття інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції та охарактеризувати його зміст;
- окреслити принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції, здійснити їх класифікацію і надати характеристику;
- охарактеризувати інформаційне забезпечення профілактичної діяльності дільничного інспектора міліції;
- розкрити інформаційне забезпечення юрисдикційної діяльності дільничного інспектора міліції ;
- встановити особливості інформаційної взаємодії дільничного інспектора міліції з державними органами та громадськістю;
- сформулювати основні напрямки вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності служби дільничних інспекторів міліції з урахуванням розвитку вітчизняної правової доктрини.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у сфері діяльності служби дільничних інспекторів міліції.

Предмет дослідження становить інформаційне забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування обумовлюється системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми. У роботі застосовано такі методи наукового пізнання: логіко-семантичний метод уможливив поглиблення понятійного апарату дослідження (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1); методи аналізу і синтезу – для аналізу повноважень дільничного інспектора міліції (підрозділи 1.1, 2.2.); за допомогою методу правового моделювання визначено принципи діяльності інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції (підрозділи 1.3); історико-правовий та порівняльно-правовий використано для аналізу особливостей становлення служби дільничних інспекторів міліції, а також вивчення системи нормативно-правового регулювання діяльності служби дільничних інспекторів міліції (підрозділи 1.1); методи класифікації, групування застосовувалися для виділення груп принципів та форм інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції (підрозділи 1.3); структурно-логічний – для аналізу адміністративно-правових засад окремих напрямків інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції (розділ 2); компаративний, статистичний і метод документального аналізу використовувалися для формулювання напрямів удосконалення інформаційного забезпечення діяльності

дільничного інспектора міліції (розділ 3).

Теоретичною основою роботи стали наукові праці вчених-юристів, які досліджували проблеми розвитку науки адміністративного права: В. Б. Авер'янова, І. В. Арістової, Д. М. Бахраха, О. М. Бандурки, Ю. П. Битяка, І. П. Голосніченка, В. М. Горшенєва, А. В. Іщенко, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, С. Ф. Константинова, Б. А. Кормича, Є. Б. Кубка, В. А. Ліпкана, В. І. Олефіра, Л. Л. Попова, А. О. Селиванова, А. В. Сергєєва, М. М. Тищенко, М. Я. Швеця, Ю. С. Шемшученка та інших.

Нормативну базу роботи склали положення Конституції України, закони України, підзаконні нормативні акти, що регулюють інформаційне забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції.

Емпіричною базою дослідження є статистичні матеріали щодо результатів діяльності служби дільничних інспекторів міліції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що у результаті комплексного дослідження теоретичних та прикладних проблем інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції дисертантом сформульовано нові наукові положення і висновки, основними з яких є такі:

уперше:

- сформульовано поняття інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції, це – діяльність дільничних інспекторів міліції у встановленому законом порядку із застосуванням принципів, методів, способів, правил, схем та алгоритмів, за якими здійснюється пошук даних, їх збір, обробка, накопичення та зберігання тощо, спрямована на надання службі дільничних інспекторів міліції необхідних для вирішення підвідомчих справ даних у обсязі, достатньому для функціонування системи;

- визначено види інформаційного забезпечення юрисдикційної діяльності дільничного інспектора міліції, а саме: провадження в справах про адміністративні правопорушення, підвідомчі зазначеному підрозділу; провадження в справах про дисциплінарні проступки працівників служби дільничних інспекторів міліції; провадження зі звернень громадян;

- сформульовано конкретні пропозиції щодо уточнення чинних нормативних актів, які регулюють суспільні відносини у сфері інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції;

удосконалено:

- поняття інформаційної взаємодії дільничних інспекторів міліції як засновану на законах і підзаконних нормативно-правових актах спільну, узгоджену за часом, місцем та засобами діяльність працівників служби дільничних інспекторів міліції з державними органами, посадовими особами, громадськими організаціями та громадянами, спрямовану на виконання завдань, покладених на службу дільничних інспекторів міліції.

дістали подальшого розвитку:

- положення, що становлення служби дільничних інспекторів міліції

це динамічний процес, а діяльність дільничного інспектора міліції є комплексною та багатогранною роботою, яка впливає з історії її становлення, а також тих завдань, що покладені на неї;

— визначення та класифікація принципів інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції. На підставі використання наукового підходу сходження від загального до конкретного виділено три групи принципів інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції: а) загальні принципи; б) спеціальні принципи; в) основні принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції;

— обґрунтування інформаційного забезпечення профілактичної діяльності дільничного інспектора міліції, що сприяє: орієнтуванню служби дільничних інспекторів міліції у кримінологічній обстановці, ознайомленню їх з основними завданнями, формами та методами профілактики правопорушень; впливу на правосвідомість окремих громадян з метою виховання у них поваги до права, закону; нейтралізації неправдивої інформації, яка перешкоджає профілактиці правопорушень; усуненню, нейтралізації або блокуванню криміногенних факторів, які детермінують протиправну поведінку; широкій участі громадськості у виявленні й усуненні причин і умов, які сприяють вчиненню правопорушень; координації діяльності служби дільничних інспекторів міліції з громадськими організаціями та громадянами з профілактики правопорушень.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання теоретичних положень, висновків роботи у таких сферах:

— у законотворчій діяльності — для удосконалення чинного законодавства, норми якого регулюють правовідносини у сфері інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції, та при розробці нових нормативно-правових актів;

— у правозастосовній діяльності — використання одержаних результатів дозволить поліпшити інформаційне забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції (акт впровадження наукових розробок в практичну діяльність ГУ МВС України в Харківській області від 30.03.2011 р.);

— у науковій сфері — положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшої розробки проблем інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції;

— у навчальному процесі — при викладанні дисциплін «Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ», «Управління в органах внутрішніх справ» в юридичних навчальних закладах, при підготовці лекцій і навчальних посібників з даної проблеми (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в навчальний процес Харківського національного університету внутрішніх справ від 23.03.2011р.).

Апробація результатів дисертації. Дисертація обговорювалась за

розділами і в цілому на спільному засіданні кафедри адміністративного права та процесу та адміністративної діяльності ОВС Харківського національного університету внутрішніх справ. Основні теоретичні положення й висновки дисертації обговорювались також на науково-практичних конференціях «Адміністративне право і процес: шляхи вдосконалення законодавства і практики» (м. Київ, 2006 р.), «Актуальні проблеми участі населення та громадських формувань в охороні громадського порядку і безпеки громадян у сучасних умовах» (м. Харків, 2007 р.), «Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених» (м. Харків, 2008 р.),

Публікації. Основні результати дисертації знайшли своє відображення у трьох наукових статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях, затверджених ВАК України, та трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації визначена метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, які включають шість підрозділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків до роботи, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації складає 203 сторінки, з них основний текст дослідження – 184 сторінки, список використаних джерел (184 найменування) – 19 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначається її зв'язок з науковими планами та програмами, мета і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації та публікації результатів дослідження.

Розділ 1 «Загальні засади інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції» складається з трьох підрозділів, в яких досліджено становлення служби дільничних інспекторів міліції у системі органів внутрішніх справ, розкрито поняття та завдання інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції, окреслено принципи та форми інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції.

У підрозділі 1.1 *«Становлення служби ДІМ та її місце серед інших служб органів внутрішніх справ»* з метою з'ясування місця і ролі служби дільничних інспекторів міліції в системі органів внутрішніх справ досліджено історію розвитку цієї служби в структурному і функціональному аспектах.

Розглянуто поняття «служба дільничних інспекторів міліції» з таких позицій: 1) як вид державної діяльності; 2) з позицій організаційно-управлінських, тобто як структурний підрозділ органів внутрішніх справ;

3) як особливий характер виконуваних завдань та їх регламентація різними галузями права, насамперед адміністративного права, що дало підстави для більш глибокого дослідження служби дільничних інспекторів міліції як правового інституту.

Здійснено історичний аналіз проблем створення і розвитку служби дільничних інспекторів міліції і сформульовано пропозиції щодо напрямків діяльності цієї служби в сучасних умовах, яка була і залишилась багатофункціональною. Сутність адміністративної діяльності дільничних інспекторів міліції впливає з історії її становлення, а також тих завдань, які поставлені перед цією службою в наш час.

Доведено, що служба дільничних інспекторів міліції поряд з іншими службами в системі МВС має пріоритетне значення. Так, дільничний інспектор міліції, обслуговуючи територію закріпленої за ним дільниці, здійснює основні напрями правоохоронної діяльності міліції: адміністративну, профілактичну, оперативно-розшукову, а також вносить пропозиції щодо доцільності розстановки наявних сил та засобів тощо.

Комплексність та багатофункціональність діяльності дільничних інспекторів міліції не тільки надає значущості даній посаді серед інших у системі МВС України, але й відображає роль дільничних у партнерських відносинах між правоохоронцями і громадянами, створенні позитивного образу працівника міліції та підвищенні рівня довіри населення до міліції.

У підрозділі 1.2 *«Поняття та завдання інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції»* насамперед розглянуто семантику термінів «інформація» та «забезпечення».

Особливості інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції встановлено шляхом з'ясування вихідних понять у цій сфері, а саме: мети та змісту інформаційного забезпечення, завдань інформаційного забезпечення, функцій та засобів інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції.

Підкреслено, що основною метою інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції є всебічна інформаційна підтримка практичної діяльності з профілактики правопорушень та боротьби із злочинністю на основі комплексу організаційних, нормативно-правових, технічних, програмних та інших заходів. Зміст інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції складають знання про стан злочинності, оперативну обстановку, організацію роботи служби дільничних інспекторів міліції тощо.

Функції інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції класифіковано на підготовчі та основні. Так, підготовчі функції включають: фіксацію первинних даних; збирання первинних даних; збереження первинних даних. Основними функціями є: пошук та обробка інформації; оформлення та розмноження підсумкової інформації; передача підсумкової інформації зацікавленим особам.

Засобами інформаційного забезпечення діяльності дільничного

інспектора міліції є сукупність прийомів збирання, накопичення (збереження), обробки та передачі інформації.

Доведено, що інформаційне забезпечення діяльності служби дільничних інспекторів міліції є однією з функцій створення умов ефективності здійснення управлінської діяльності на всіх її рівнях: від окремої посадової особи до вищих органів державної влади.

У підрозділі 1.3 *«Принципи та форми інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції»* з метою визначення поняття принципів інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції та окреслення системи принципів розглянуто правову природу категорії «принципи». Відсутність єдності поглядів у визначенні поняття принципів пов'язане насамперед з тим, що науковці характеризують різні його аспекти.

Розкрито науково-теоретичні положення, окремі норми законодавства, на основі чого запропоновано розглядати принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції з правової точки зору як ефективний правовий механізм захисту прав та свобод людини і громадянина, забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки, профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю.

Значення і зміст принципів інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції обумовлюється тим, що вони існують і діють не ізольовано, а в певній взаємозалежності, у системі. Дисертантом доведена необхідність закріплення системи принципів інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції у відомчих нормативних актах з тією метою, щоб кожен принцип мав самостійне значення і разом вони складатимуть цілісний комплекс, що передбачатиме їх єдність та взаємообумовленість.

Принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції класифіковано на загальні, спеціальні принципи та основні принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції.

Доведено, що зміст загальних принципів інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції впливає зі змісту загальноправових принципів права. Ними названі: законність, рівність всіх перед законом, пріоритет прав і свобод людини і громадянина, демократизм, гуманність і справедливість, об'єктивність, взаємна відповідальність.

Встановлено, що спеціальними принципами інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції є: гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації та свобода її обміну; об'єктивність, вірогідність інформації; повнота і точність інформації; законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

До основних принципів інформаційного забезпечення діяльності

дільничного інспектора міліції віднесено: принцип функціонального призначення; принцип нормативно-правового забезпечення щодо інформаційних обліків; принцип фактичності даних; принцип доцільності впровадження та експлуатації; принцип нарощення та розвитку; принцип гармонізації законодавства України із європейським правом.

Дисертантом проведено аналогію з уявленням про форми адміністративної діяльності міліції, що дало можливість визначити поняття форми інформаційного забезпечення діяльності дільничних інспекторів міліції, під яким розуміється інформаційне забезпечення здійснення адміністративно-наглядової, юрисдикційної, профілактичної діяльності дільничним інспектором міліції і, в зв'язку з цим, прийняття індивідуальних актів та використання інформації з різних джерел, а також здійснення інших юридично значимих дій з метою забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки, профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю.

Акцентовано увагу, що система організації інформаційного обміну дільничних інспекторів міліції складається із двох підсистем: підсистема чергової інформації та підсистема позачергової інформації. Саме такий поділ зумовлений, по-перше, особливостями самої інформації, а по-друге, вимогами оперативно на неї реагувати або враховувати у своїй постійній роботі. Усі ці особливості виділено на основі чинних норм законодавства, яке регулює питання отримання і передачі інформації дільничними інспекторами міліції.

Розділ 2 «Окремі напрямки інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції» містить три підрозділи, в яких піддано науковому аналізу конкретні напрямки інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції.

У підрозділі 2.1 *«Інформаційне забезпечення профілактичної діяльності дільничного інспектора міліції»* доведено, що формування єдиного інформаційного простору профілактики правопорушень в діяльності дільничного інспектора міліції дозволить суттєво підвищити ефективність функціонування всіх суб'єктів за рахунок підвищення рівня інформаційної підтримки їх діяльності на основі використання всієї накопиченої інформації і більш динамічної організації інформаційної взаємодії під час вирішення комплексних проблем управління цією сферою.

Встановлено, що інформаційне забезпечення профілактичної діяльності дільничного інспектора міліції слід розглядати як сукупність таких елементів: джерел-носіїв адміністративно-правової інформації і самої інформації (знання, відомості, дані); цілеспрямованої діяльності по збиранню, систематизації, зберіганню та передачі цієї інформації суб'єктам системи, створення умов для її оптимального використання в процесі управління цією діяльністю.

Оптимальне інформаційне забезпечення профілактичної діяльності дільничного інспектора міліції сприяє: орієнтуванню служби дільничних інспекторів міліції у кримінологічній обстановці, ознайомленню їх з основними задачами, формами та методами профілактики правопорушень; впливу на правосвідомість окремих громадян з метою виховання у них поваги до права, закону; нейтралізації неправдивої інформації, яка перешкоджає профілактиці правопорушень; усуненню, нейтралізації або блокуванню криміногенних факторів, які детермінують протиправну поведінку; широкій участі громадськості у виявленні й усуненні причин і умов, які сприяють вчиненню правопорушень; координації діяльності служби дільничних інспекторів міліції з громадськими організаціями та громадянами з профілактики злочинів.

Доведено ефективність постійного використання дільничним інспектором міліції інтегрованої інформаційно-пошукової системи ОВС бази даних «Особа» у ході здійснення профілактичної діяльності.

У підрозділі 2.2 *«Інформаційне забезпечення юрисдикційної діяльності дільничного інспектора міліції»* виділено залежно від призначення та організаційної форми три види інформації про адміністративну юрисдикцію в діяльності дільничного інспектора міліції: 1) статистичну; 2) оперативно-довідкову; 3) аналітичну. Статистична інформація юрисдикційної діяльності передбачає наступні основні показники: загальна кількість виявлених адміністративних правопорушень; кількість справ, розглянутих відповідним органом; загальна кількість накладених адміністративних стягнень і кількість цих стягнень по видах; кількість справ про адміністративні правопорушення, переданих на розгляд громадськості; кількість оскаржених та опротестованих постанов по справах; кількість виконаних постанов про накладення адміністративних стягнень.

Вивчення оперативно-довідкової інформації про юрисдикційну діяльність дільничного інспектора міліції засвідчило, що обліком охоплюються далеко не всі правопорушники, справи у відношенні яких розглядаються та вирішуються органами внутрішніх справ. Але в даному напрямку дільничний інспектор міліції у межах своєї компетенції здійснює контроль і профілактичну роботу з чітко визначеними категоріями осіб.

Обґрунтовано, що аналітична інформація містить узагальнені дані про юрисдикційну діяльність дільничного інспектора міліції, що дозволяє виявити певні закономірності розвитку вчинення адміністративних правопорушень у сфері громадського порядку та громадської безпеки, ефективність застосовуваних до порушників санкцій, вплив адміністративної практики на стан і динаміку правопорушень. Аналітична інформація є завершальною ланкою інформаційного управління будь-якою діяльністю, у тому числі й у адміністративній юрисдикції органів внутрішніх справ.

Наголошено, що при оцінці результатів юрисдикційної діяльності

дільничного інспектора міліції по кожному з її напрямків аналізу підлягають такі питання, як: динаміка загальної кількості адміністративних порушень; поширеність різних видів правопорушень; категорії осіб, які найчастіше їх вчиняють; кількість осіб, підданих адміністративним стягненням, а також структура цих стягнень за видами; ефективність адміністративної практики, її вплив на загальні результати охорони правопорядку; дотримання законності при здійсненні адміністративно-юрисдикційної діяльності.

На підставі вивчення правових джерел адміністративної юрисдикції та адміністративної практики органів внутрішніх справ виділено види інформаційного забезпечення юрисдикційної діяльності дільничного інспектора міліції, а саме: провадження в справах про адміністративні правопорушення, підвідомчі зазначеному підрозділу; провадження в справах про дисциплінарні проступки працівників служби дільничних інспекторів міліції; провадження за звернень громадян.

Наголошено, що в процесі юрисдикційної діяльності дільничний інспектор міліції повинен постійно користуватися базою даних «Адміністративне правопорушення», «Доставлені» та «Контур».

У підрозділі 2.3 *«Інформаційна взаємодія дільничного інспектора міліції з державними органами та громадськістю»* доведено, що ефективність роботи дільничного інспектора міліції щодо профілактики правопорушень, забезпечення охорони громадського порядку й боротьби зі злочинністю на обслуговуваній дільниці багато в чому залежить від правильної організації його інформаційної взаємодії з черговою частиною міськрайоргану внутрішніх справ, службами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, слідчими апаратами, дільничними інспекторами міліції сусідніх дільниць, патрульною службою міліції, працівниками міграційної служби, Державної автомобільної інспекції, Державної служби охорони при МВС України, іншими галузевими службами ОВС, а також правоохоронними органами й установами та громадськістю.

Розділ 3 «Удосконалення інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції» містить конкретні пропозиції щодо створення та впровадження автоматизованої системи інформаційного забезпечення з використанням новітніх технологічних й програмних засобів, яке зможе суттєво підвищити ефективність роботи дільничних інспекторів міліції, якісно покращити інформаційне обслуговування основних напрямів їх діяльності, скоротити часові та трудові витрати на обробку зібраної інформації, підвищити достовірність вихідних даних, збільшити функціональні можливості складання різних форм звітної інформації.

Зокрема, запропоновано здійснити низку заходів, спрямованих на вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції: створення для всіх дільничних інспекторів міліції власних автоматизованих робочих місць; оснащення спеціалізованими

комп'ютерними програмами професійного спрямування, які б полегшували роботу дільничних інспекторів міліції; інтеграція баз даних та обчислювальних ресурсів, формування та супроводження проблемно-орієнтованих банків даних за всіма напрямками діяльності служби дільничних інспекторів міліції; впровадження безпаперових інформаційних технологій на усіх рівнях функціонування служби дільничних інспекторів міліції; забезпечення інформаційної взаємодії з базами даних інших компетентних органів; вдосконалення існуючої системи обліку; сприяння забезпеченню мобільності оперативного отримання інформації дільничним інспектором міліції; вдосконалення інформаційного обміну з працівниками галузевих служб органів внутрішніх справ; удосконалення інформаційного забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності; усунення недоліків планування роботи дільничних інспекторів міліції; вдосконалення роботи дільничних інспекторів міліції із основним джерелом інформації – населенням дільниці.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, що полягає у з'ясуванні особливостей інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції щодо профілактики правопорушень у контексті охорони громадського порядку та громадської безпеки, у результаті чого отримані такі найважливіші результати.

1. Узагальнення завдань дільничного інспектора міліції дозволило визначити місце служби дільничних інспекторів міліції серед інших підрозділів органів внутрішніх справ, а саме: дільничний інспектор міліції є представником державної влади на адміністративній дільниці, що підтверджує його провідну роль; здатність дільничних інспекторів міліції реалізовувати завдання, поставлені перед ОВС, через їх функції в ієрархії управління, що визначає місце служби дільничних інспекторів міліції серед інших в органах внутрішніх справ; знання історії в усіх напрямках діяльності цієї служби та її провідної ролі в системі МВС України допомагає підвищувати рівень профілактичної роботи, встановлювати прозорий, зрозумілий порядок визначення організації діяльності дільничних інспекторів міліції на науковій основі, ступінь впливу дільничного інспектора міліції на стан оперативної обстановки, що ґрунтується не тільки на офіційних повноваженнях, але й на особистому авторитеті.

2. Основними завданнями інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції є: забезпечення можливості оперативного отримання інформації у повному, систематизованому та зручному для користування вигляді працівниками служби дільничних інспекторів міліції для профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю; збір та

опрацювання оперативної, довідкової, аналітичної, статистичної і контрольної інформації для оцінки ситуації та прийняття обґрунтованих оптимальних рішень на всіх рівнях діяльності служби дільничних інспекторів міліції щодо профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю; забезпечення ефективної інформаційної взаємодії служби дільничних інспекторів міліції з галузовими службами ОВС України, іншими правоохоронними органами та державними установами щодо охорони громадського порядку та громадської безпеки, профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю; забезпечення надійного захисту інформації.

3. Принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції є системою установок, керівних засад, відправних положень, які відбивають об'єктивні закономірності діяльності дільничного інспектора міліції і визначають сутність інформаційного забезпечення щодо охорони громадського порядку та громадської безпеки, профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю.

Принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції: загальні, спеціальні та основні принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції.

4. Інформаційне забезпечення профілактичної діяльності дільничного інспектора міліції – це цілеспрямована діяльність працівників служби дільничних інспекторів міліції, яка спирається на правові, організаційні, технічні та методичні заходи щодо збору, переробки, зберігання та створення умов для використання інформації, необхідної для ефективного функціонування профілактичної системи.

У ході здійснення профілактичної діяльності дільничний інспектор міліції повинен користуватись інтегрованою інформаційно-пошуковою системою органів внутрішніх справ «Особа», де обліку підлягають особи, які вчинили правопорушення, та щодо яких здійснюється профілактична робота працівниками служби дільничних інспекторів міліції.

5. Особливе місце в юрисдикційній діяльності органів внутрішніх справ дільничного інспектора міліції пояснюється тим, що останній є представником адміністративної влади на дільниці, від якого найбільшою мірою залежить забезпечення особистої безпеки громадян, захист їхніх прав і свобод, законних інтересів, охорона громадського порядку і громадської безпеки, профілактика правопорушень і боротьба зі злочинністю.

У процесі юрисдикційної діяльності дільничний інспектор міліції повинен постійно користуватися базою даних «Доставлені» та «Адміністративне правопорушення».

6. Багатофункціональність повноважень дільничних інспекторів міліції, особливості їх правового статусу передбачають тісну взаємодію з іншими галузовими службами міліції, різними державними органами, установами та громадськими організаціями.

Вона здійснюється у найрізноманітніших інформаційних формах: спільне прогнозування тенденцій розвитку, динаміки і структури правопорушень, ефективності запобігання правопорушень; спільне планування окремих напрямків діяльності щодо попередження та запобігання правопорушень; спільне проведення заходів щодо виявлення й усунення причин і умов, що сприяють учиненню правопорушень; обмін усною і письмовою інформацією; спільна підготовка і проведення нарад із питань підвищення ефективності роботи щодо попередження та запобігання правопорушень.

Основними ознаками інформаційної взаємодії дільничних інспекторів міліції є: 1) погодженість діяльності; 2) певна кількість суб'єктів – як мінімум двох сторін, причому кожна з цих сторін може бути представлена декількома учасниками; 3) поєднання зусиль суб'єктів, тобто доповнення можливостей один одного на умовах спільної користі від цього для всіх учасників взаємодії; 4) партнерський характер відносин; 5) законність, відповідно до якої реалізуються дії і використовуються форми, методи, сили та засоби.

7. Створення сучасного інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції може бути досягнуто шляхом: впровадження єдиної політики інформаційного забезпечення; розробки багатоцільових інформаційних систем діяльності ОВС; удосконалення організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів; інтеграції та систематизації інформаційних обліків ОВС на всіх рівнях; розбудови інформаційної мережі; створення умов для ефективного функціонування інформаційних обліків, забезпечення їх повноти, вірогідності, актуальності та безпеки; переоснащення інформаційних та галузевих підрозділів сучасною потужною комп'ютерною технікою; поширення мережі комп'ютерних робочих місць користувачів інформаційних підсистем; подальшої комп'ютеризації інформаційних обліків.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бродовський В. В. Інформаційне забезпечення юрисдикційної діяльності дільничного інспектора міліції / В. В. Бродовський // Право і безпека. – № 4 (31). – 2009. – С. 83–87.

2. Бродовський В. В. Особливості планування діяльності дільничного інспектора міліції / В. В. Бродовський // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2007. – Вип. 36. – С. 276–283.

3. Бродовський В. В. Інформаційно-аналітична робота в діяльності дільничних інспекторів міліції щодо попередження правопорушень / В. В. Бродовський // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2007. – Вип. 37. – С. 251–257.

4. Бродовський В. В. Форми взаємодії дільничних інспекторів міліції з громадськістю щодо охорони громадського порядку та громадської безпеки / В. В. Бродовський // Актуальні проблеми участі населення та громадських формувань в охороні громадського порядку і безпеки у сучасних умовах : матер. наук.-практ. семінару (м. Харків, 29 берез. 2007 р.). – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2007. – С. 144–149.

5. Бродовський В. В. Інформаційне забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції в контексті реформування міліції громадської безпеки / В. В. Бродовський // Адміністративне право і процес : шляхи вдосконалення законодавства і практики : матер. наук.-практ. конференції (м. Київ, 22 груд. 2006 р.). – К. : Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2006. – С. 279–281.

6. Бродовський В. В. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції в профілактиці правопорушень неповнолітніх / В. В. Бродовський // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених : матер. наук.-практ. конференції (м. Харків, 24 трав. 2008 р.). – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2008. – С. 66–68.

АНОТАЦІЯ

Бродовський В. В. Інформаційне забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Київ, 2011.

Дисертацію присвячено теоретичним та практичним проблемам інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції. З метою з'ясування місця і ролі служби дільничних інспекторів міліції в системі органів внутрішніх справ досліджено історію становлення та розвитку цієї служби в структурному і функціональному аспектах. Проаналізовано принципи та форми інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції та акцентовано увагу на необхідності закріплення у відомчих нормативних актах основних її принципів.

Особливу увагу приділено окремим напрямкам інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції, а саме: інформаційне забезпечення профілактичної діяльності дільничного інспектора міліції; інформаційне забезпечення юрисдикційної діяльності дільничного інспектора міліції; інформаційна взаємодія дільничного інспектора міліції з державними органами та громадськістю.

Обґрунтовано науково-теоретичні висновки та практичні пропозиції, спрямовані на удосконалення законодавства, норми якого регулюють

правовідносини у сфері інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції.

Ключеві слова: дільничний інспектор міліції, інформаційне забезпечення, профілактика, профілактична діяльність, юрисдикційна діяльність, взаємодія.

АННОТАЦИЯ

Бродовский В. В. Информационное обеспечение деятельности участкового инспектора милиции. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Открытый международный университет развития человека «Украина», Киев, 2011.

Диссертация посвящена решению научной задачи совершенствования информационного обеспечения деятельности участкового инспектора милиции. В работе сформулировано авторское понятие информационного обеспечения деятельности участкового инспектора милиции. Исследуется становление службы участковых инспекторов милиции и её место среди иных служб органов внутренних дел.

Особое внимание уделяется задачам информационного обеспечения деятельности участкового инспектора милиции, среди которых названы: обеспечение возможности оперативного получения информации в полном систематизированном и удобном для пользования виде работниками службы участковых инспекторов милиции для профилактики; сбор и обработка оперативной, справочной, аналитической статистической и контрольной информации для оценки ситуации и принятия обоснованных оптимальных решений на всех уровнях деятельности службы участковых инспекторов милиции относительно профилактики правонарушений и борьбы с преступностью; обеспечение эффективного информационного взаимодействия службы участковых инспекторов милиции; обеспечение надежной защиты информации.

Исследован вопрос определения и классификации принципов информационного обеспечения деятельности участкового инспектора милиции. На основании использования научного подхода от частного к общему выделено три группы принципов информационного обеспечения деятельности участкового инспектора милиции: а) общие принципы; б) специальные принципы; в) основные принципы информационного обеспечения деятельности участкового инспектора милиции.

Учитывая определённые направления информационного обеспечения участкового инспектора милиции, было выделено и исследовано информационное обеспечение профилактической деятельности участкового

инспектора милиции; информационное обеспечение юрисдикционной деятельности участкового инспектора милиции; информационное взаимодействие участкового инспектора милиции. Информационное обеспечение профилактической деятельности участкового инспектора милиции способствует: ориентации службы участковых инспекторов милиции в криминологической обстановке, ознакомлению их с основными задачами, формами и методами профилактики правонарушений; влиянию на правосознание отдельных граждан с целью воспитания у них уважения к праву, закону; широкому участию общественности в выявлении и устранении причин и условий, которые способствуют совершению правонарушений; координации деятельности службы участковых инспекторов милиции с общественными организациями и гражданами по профилактики правонарушений. Информационное взаимодействие участкового инспектора милиции определено как основанную на законах и подзаконных нормативно-правовых актах общую, согласованную по времени, месту и средствам деятельность работников службы участковых инспекторов милиции с государственными органами, должностными лицами, общественными организациями и гражданами, направленную на выполнение заданий, возложенных на службу участковых инспекторов милиции.

Разработаны конкретные предложения по созданию и применению автоматизированных систем информационного обеспечения с использованием технологических и программных средств, которые будут направлены на улучшение эффективности деятельности участкового инспектора милиции, что качественно улучшит информационное обеспечение основных направлений их деятельности, сократив рабочее время на обработку собранной информации, повысит достоверность исходящих данных, увеличит функциональные возможности составления разных форм отчётной информации.

Обоснованы научно-теоретические выводы и практические предложения, направленные на совершенствование законодательства, нормы которого регулируют отношения в сфере информационного обеспечения деятельности участкового инспектора милиции.

Ключевые слова: участковый инспектор милиции, информационное обеспечение, профилактика, профилактическая деятельность, юрисдикционная деятельность, взаимодействие.

SUMMARY

Brodovskiy V.V. Information ensuring of the district inspector of police activity. – *Manuscript.*

Thesis for a candidates degree by specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; finance law, informational law. – Open International University of

Human Development “Ukraine”, Kyiv, 2011.

Dissertation is devoted to the theoretical and practical problems of information ensuring of the district inspector of police activity. With a view to clarify the place and role of the department of the district inspectors of police in the system of the organs of internal affairs, it is investigated the history of becoming and development of this department in structure and functional aspects. It is analyzed the principles and forms of information ensuring of the district inspector of police activity, and it is accented the attention of the necessity to fastening of basic principles in the departmental normative acts.

The main attention is spared to separate directions of information ensuring of the district inspector of police activity, namely: the information ensuring of prevention measures of the district inspector of police; information ensuring of jurisdiction activity of the district inspector of police; information interaction of the district inspector of police with the state organs and the public.

It is grounded scientific-theoretical conclusions and practical offers which directed to the improvement of legislation, norm of which are regulated the relations of information ensuring of the district inspector of police activity sphere, and to the treatment of new regulatory-law acts.

Keywords: the district inspector of the police, information ensuring, the prevention, prevention activity, the jurisdiction activity, interaction.